

Старата галерия „Зелениград“

Произход на името. Геотопът е наименуван на стария въглищен рудник „Зелениград“.

Местоположение. Намира се на 1,5 km южно от гр. Белоградчик по стария път за Извос, координати 34 Т 0635749 Е; 4829977 N.

Категория, клас и тип. Геотоп с историческа стойност за българската геология, клас палеонтологички – въглищна галерия в която са определени първите български растителни фосили.

Статут, територия и граници. Геотопът не притежава статут на защитен обект.

Исторически преглед. Първите данни за находището присъстват в статията на Toula (1877). По-късно то не е разглеждано в палеонтологички аспект.

Геоложка обстановка. Геотопът се намира в ядката на Белоградчишката антиклинала и представлява галерия от средата на 19-ти век в рудник „Зелениград“ (фиг. 1,2), прокарана по въглищен пласт сред пясъчниците, аргилитите, алевролитите и въглищните шисти на Зелениградската свита (Горен Карбон).

Геоконсервационна характеристика. Това е една от най-старите въглищни галерии на Балканите документирана от Франц Тула през 1875 г. (фиг. 3,4). Тук той определя и фигурира (Toula, 1877, Таблица III) първите български растителни фосили и първите фосили изобщо в България заедно с тези от Бабинската свита северно от Белоградчик.

Интерпретация. На територията на Геопарк „Белоградчишки скали“ се разкриват скали с възраст от Неопротерозой до Кватернер. С изключение на докамбийските метаморфити възрастта им е определена въз основа на съдържащите се в тях фосили или на взаимоотношенията на палеонтологички немите пластове с фосилоносни скали. Находището на къснокарбонска мегафлора с възраст 300 милиона години е от изключително важност за постигането на една от основните цели на геопарка - демонстриране на ключови моменти от геоложката история на Земята. Присъствието на ясни отпечатъци от растения съществували преди стотици милиони години е уникален начин за запознаване на посетителите с отдавна изчезнали от лицето на Земята растения, но и с такива, които са оцелели през този зашеметяващ период от време и са част от съвременната флора.

Околен ландшафт. Геотопът се намира във вековна букова гора на 1 km южно от Субаши чешма, непосредствено южно от Романтичната долина в която са Адам и Ева, Мечето, Нефертити, Ученичката, Китайската стена и Динозаврите.

Културно и духовно значение. Обектът има известна културно-историческа стойност като един от най-старите въглищни рудници на Балканите със значение за средновековния поминък на населението от региона.

Развлекателен потенциал. Геотопът е част от красив горски ландшафт в близките околности на Белоградчик подходящ за едnodневни маршрути в рамките на Романтичната долина.

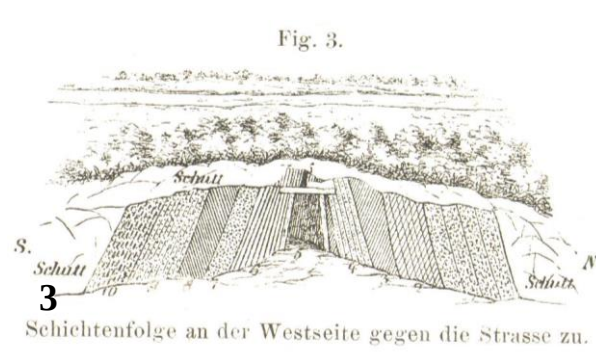
Устойчивост и мерки за защита. Понастоящем геотопът представлява просто една запечатана галерия. За да бъде отворена за посетители тя трябва да бъде укрепена и да претърпи сериозна реконструкция. Привеждането на обекта във вид подходящ за посещение от туристи се нуждае от сериозна инвестиция, която със сигурност ще се възвърне многократно ако се включи в стратегията на геопарка.

Достъп и туристическа инфраструктура. Достъпът до обекта от центъра на Белоградчик с автомобил е на 2 km по шосето за София с малко отклонение вдясно по черен път, или на 1,5 km пеша по стария път през Романтичната долина.

Експертна карта (количествена оценка). Според методиката за определяне на геоконсервационната стойност на фосилни геотопи, отчитайки неговата уникалност за българската палеонтология, рудник Зелениград притежава качествата на геотоп с национално значение.

Литература

Toula, Fr. 1877. Geologische Untersuchungen in westlichen Teile des Balkan und in den angrenzenden Gebieten. IV. Ein Geologisches Profil von Osmanien an Arçer über den Sveti-Nikola-Balkan, nach Ak-Palanka an der Nišava. – *Sitzungsber. Kaiser. Akad. Wiss, Math.-Nat. Cl.*, 75, 465-544.

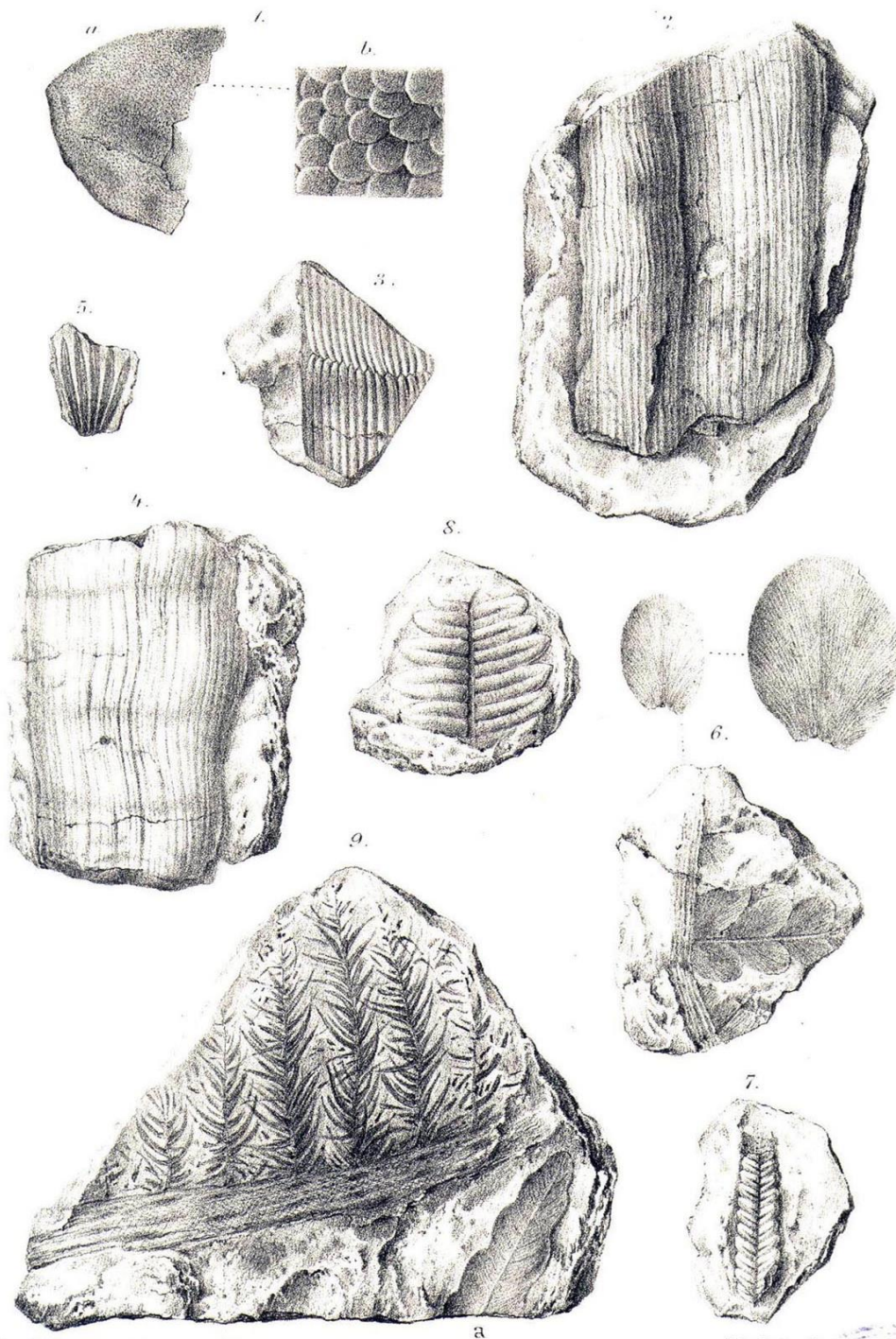

1,2 – Изглед на зазиданата въглищна галерия от средата на 19-ти век, откъдето през 1877 г. Франц Тула определя първите български растителни фосили; 3,4 – Зарисовки на рудник „Зелениград“ от Toula (1877)

Таблица III (Toula, 1877) – Растителни останки от Валхийния пясъчник (Долен Ротлингед, Перм) от Белоградчик:

Фиг. 1. Парче от шагренова кожа от *Xenacanthus spec.*

- „ 2, 3. *Calamites cf. dubius* Brongn.
- „ 4 – *Calamites infractus* var. *Durri* Gein.
- „ 5. *Annularia* sp. ind.
- „ 6. *Odontopteris obtusiloba* Naumann.
- „ 7. *Cyatheites cf. arborescens* Brongn.
- „ 8. *Alethopteris gigas* Gutb. spec.
- „ 9. *Walchia piniformis* v. Schlotheim, 9a връх на перце от *Odontopteris obtusiloba* Naum.

Kua. Schön nach d. Nat. gez. u. lith.

K.k. Hof- u. Staatsdruckerei

ЕКСПЕРТНА КАРТА

ЗА ОЦЕНКА НА ФОСИЛНИ НАХОДИЩА

НАИМЕНОВАНИЕ: Зелениград

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ: Област: Видин, Населено място: гр. Белоградчик

КООРДИНАТИ: 34 Т 0635749 Е; 4829977 N

КРИТЕРИИ

1. Научно-изследователска и образователна стойност

2. Цялост или пълнота

3. Рядкост

4. Присъствие в научни издания

5. Наличие на *in situ* музеи

6. Присъствие на фосили в *ex situ* музейни колекции

7. Степен на изученост

8. Честота на срещане

9. Чувствителност

10. Връзка с известни фации

11. Историческа стойност

12. Обществена осведоменост

13. Присъствие на темата в учебни програми

14. Достъп

0	1	2	3	4
0	1	2	3	4
0	1	2	3	4
0	1	2	3	4
0	1	2	3	4
0	1	2	3	4
0	1	2	3	
0	1	2	3	
0	1	2	3	
0	1	2	3	
0	1	2	3	
0	1	2	3	
0	1	2		
0	1	2		

Общо: 30 (макс. 46)

Значимост: Глобална (41-46)
Континентална (31-40)
Национална (21-30)
Локална (11-20)

Праг на значимост _____
Не отговаря на изискванията (под 11)

Дата: 31.05.2023 г.

Експерт: Димитър Сньовски

Подпис: